

[Vanggaard.]

Gesandt i Paris, tidligere græsk Udenrigsminister, og som i Folkeforbundsforsamlingen sidste Sommer holdt en Tale om dette Spørgsmaal og netop pegede paa Traktatens Betydning som fordømmende Angrebskrig.

Nu skal det indrømmes, at en Krigs Opstaaen undertiden kan være et noget kompliceret Spørgsmaal. Et af de mest bekendte Tilfælde, som jeg gerne vil nævne, fordi det er historisk afklaret, og som der ikke hersker nogen Meningsforskel om, er Udbrudet af den fransk-tyske Krig i 1870, hvor Bismarck, der ønskede Krigen, forandrede Kejser Wilhelms Telegram fra Ems og derved fremkaldte en stærk Krigsstemning baade i Tyskland og i Frankrig, hvilket medvirkede til, at Frankrig erklærede Krigen. De nyere Tilfælde skal jeg ikke komme ind paa, da de jo ligger mindre historisk afklaret. Men den, der sætter Krigsmaskinen i Bevægelse, er nu alligevel den egentlige Krigsstifter. Der bliver ikke Krig, uden at Krigsmaskinen sættes i Bevægelse, og den, der foretager det skæbnesvangre Skridt, har Hovedansvaret for Krigen, og det er rigtigt og i høj Grad fortjenstfuldt, moralsk set, at der netop peges paa dette som den egentlige Forbrydelse og som det, man maa fordømme.

Som den højtærede Udenrigsminister sagde, kan man ikke i og for sig vente Nedsættelse af Rustningerne, i alt Fald er det ikke knyttet til denne Traktat, og vi har for Resten set, at den amerikanske Regering, hvoraf altsaa Udenrigsminister Kellogg er Medlem, efter Amerikas Tiltræden af denne Traktat for Senatet har forelagt et Forslag om Bygning af 15 nye Slagkrydsere. Det har maaske mere vakt Opmærksomhed herhjemme, hvor dansk Mentalitet har sin særlige Forstaaelse af Rustningsproblemet. Men selve Traktaten kan altsaa ikke ventes at faa en øjeblikkelig Betydning for selve Rustningsspørgsmaalet, vi kan ikke vente nogen Nedsættelse af Rustningerne i Forbindelse med selve Traktaten. Det udtrykte for Resten ogsaa den amerikanske Præsident Coolidge i en Tale paa selve Vaabenstillandsdagen, og fra ledende fransk og engelsk Side har man udtalt sig paa samme Maade.

Der kan da opkastes det Spørgsmaal: Er denne Traktat da uden Betydning? Nej, sikkerlig ikke. Det er noget verdenshistorisk, der er sket, at Nationerne, smaa og store, samler sig i en enstemmig Fordømmelse af Krig til Løsning af mellemfolkelige Uoverensstemmelser. Der ligger

i dette en moralsk Tilkendegivelse af overordentlig stor Betydning.

Som den højtærede Udenrigsminister nævnte, har Traktaten været til Behandling i det udenrigspolitiske Nævn og der vundet Tilslutning fra alle Sider. Jeg skal paa mit Partis Vegne anbefale Forslaget til Vedtagelse af dette høje Ting.

Borgbjerg: Vi fra vor Side vil med Glæde anbefale Ratifikationen af denne Verdenstraktat om at give Afkald paa Krig, og vi føler slet ingen Trang til, idet vi fremsætter denne Anbefaling, at afsvække Betydningen af denne Traktat. Slet ingen Trang dertil! Og vi finder heller ingen Grund dertil. Vi tager Ordene jævnt og enfoldigt, som de lyder. Artikel I siger:

„De Høje Kontraherende Parter erklærer højtideligt i deres respektive Folks Navn, at de fordømmer Tilflugt til Krig til Løsning af mellemfolkelige Uoverensstemmelser og giver i deres indbyrdes Forhold Afkald paa Krigen som et Redskab for national Politik.“

Nu hørte jeg vel under Militærdebatten, at et æret Medlem, det var det ærede Medlem Hr. Axel Møller, lagde nogen Vægt paa denne Tilføjelse: „som et Redskab for national Politik“. Den højtærede Udenrigsminister forklarede det nu for nogle Minutter siden som den ligefremme Ting, at det var i egen Interesse, hvorved vel skulde forstås, at hvis man deltog i Krig i andres Interesse, var det noget andet, og jeg kan tænke mig, at den højtærede Udenrigsminister dér sigtede til Folkeforbundspagten. Det skal jeg om et Øjeblik komme nærmere ind paa. Men jeg kan ikke se, at der i Ordene: „som et Redskab for national Politik“ ligger en Indskrænkning i Fordømmelsen af Krig overhovedet. Hvis man vil lægge Vægten paa „national“, ja hvad skulde saa Modsætningen være? Antinational? — det kan man dog ikke godt tænke sig. Religiøs? — det er vel ikke Meningen, at man, i det Øjeblik man fordømmer nationale Krige, vil anerkende Religionskrige, de burde dog vel allerede høre Fortiden til. Jeg kan altsaa ikke se, at der i disse Ords Tilføjelse ligger nogen Afsvækkelse af det, der er Formaålet med Artikel I, nemlig Fordømmelse af Krigen overhovedet. Dette fremgaar nemlig efter min Mening klart af Artikel II, som siger:

„De Høje Kontraherende Parter er enige om, at Afgørelsen eller Løsningen af alle Uoverensstemmelser eller Stridigheder, som maatte opstaa dem imellem,